

№25 Красноярка орта
мектебі
Информатика

Сабақтың тақырыбы:

*Компьютерлік ақпаратты
қорғау.*

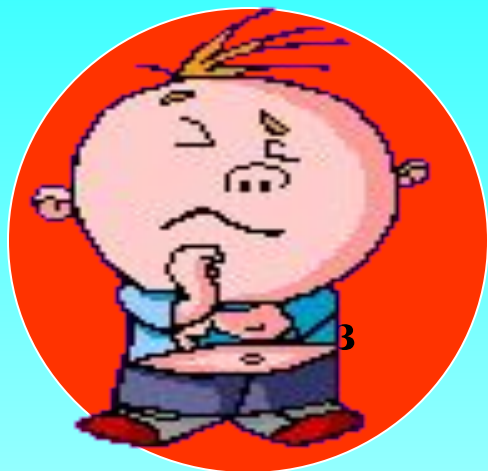
Архивтеу бағдарламалары

“Егер адам қай бағытқа сапар шегетінін білмесе, жел де оған жолсерік бола алмайды”.

“Кім білімпаз?”

.... - операциялық жүйелер пайдаланушыға бір тапсырманы жүктеу мүмкіндік береді.
(дұрыс тапсан қалықтайды!)

Көптапсырма

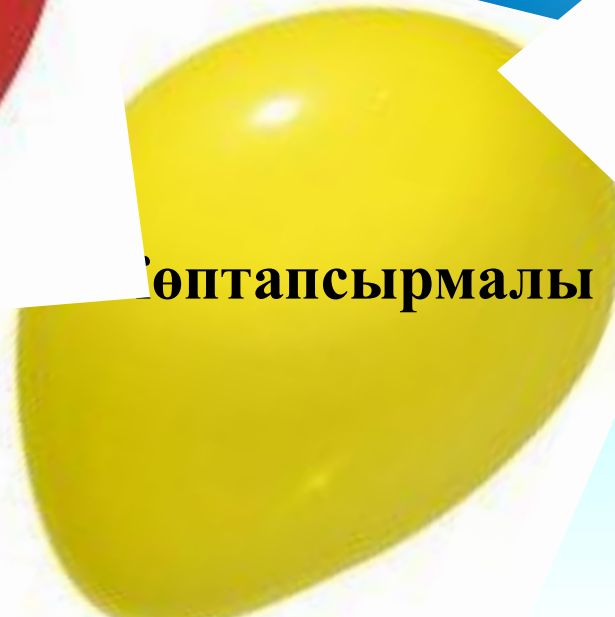
**Көп
пайдаланушылы**

**Бір
пайдаланушылы**

Біртапсырмалы

.... - операциялық жүйелер қуатты компьютердің көмегімен бір мезгілде бірнеше пайдаланушының жұмыс істеуін қамтамасыз етеді,

.... - операциялық жүйелер пайдаланушыға бір мезгілде бірнеше тапсырманы жүктеуге мүмкіндік береді.

**Көп
пайдаланушылы**

**Бір
пайдаланушылы**

Біртапсырмалы

**Көп
тапсырмалы**

.... - операциялық жүйелер компьютерде бір ғана пайдаланушыға жұмыс жасауға мүмкіндік береді.

Көптапсырмалы

Бір

пайдаланушылы

Көп

пайдаланушылы

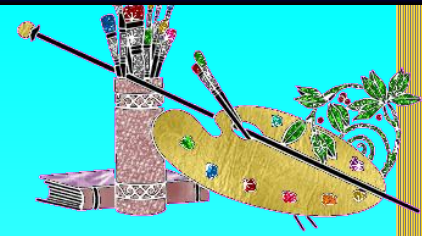
Бір

тапсырмалы

Қатесін көрсет

Мен компьютерде жұмыс істегенді ұнатамын. Меніңше, файлдар мен бумаларды іздеу кезінде мына команданы шақыру керек шығар. Ол үшін бірінші Табу батырмасын шертіп, Файлдар мен бумалар атын іздеу өрісінде файл атын енгізіп, Мәтінді іздеу өрісіне мәтін фрагментін енгізіп, Жіберу батырмасын шертіп, Қайдан іздеу өрісінен іздеу жүргізілетін диск немесе басқа объектіні таңдап, Табу пунктін таңдап, Файлдар мен бумалар пунктін таңдау керек.

Дұрыс жауабы

- 1. Жіберу батырмасын шерту;*
- 2. Табу пунктін таңдау;*
- 3. Файлдар және бумалар пунктін таңдау;*
- 4. Файлдар және бумалар атын іздеу өрісінде файл атын немесе файл атының фрагментін енгізу;*
- 5. Мәтінді іздеу өрісіне мәтін фрагментін енгізу;*
- 6. Қайдан іздеу өрісінен іздеу жүргізілетін диск немесе басқа объекті таңдау;*
- 7. Табу батырмасы шерту керек.*

A cartoon character with a round pink face, closed eyes, and a slight smile, wearing a red shirt and green shorts. The character is holding a large white rectangular sign with both hands. The sign has a yellow horizontal band in the center containing text. The entire scene is framed by a blue border with a decorative floral pattern of blue flowers and green leaves on the left and right sides.

18.09.15ж

**Ақпаратты сығу. Ақпаратты
қорғау. Вирусқа қарсы
программалар**

Сабақтың мақсаты:

Білімділігі: Дамытушылығы:

Тәрбиелілігі:

Оқушыларға компьютерлік ақпаратты қорғау, архивтеу бағдарламасы туралы нақты білім беру.

Оқушылардың өткен білімдеріне сүйене отырып, оқу әрекеттерін дамыту.

Оқушыларды өз бетімен жұмыс жасауға, шапшаңдыққа, ұқыптылыққа тәрбиелеу.

Өмір сүруге және еңбек етуге не кедергі жасайды?

Вирус

- **Чарлз Бэббидж** машинасында вирус болған жоқ.
- **1970 ж. алғаш Univax 1108, IBM – 36/370** компьютерлерінде “the rabbit” (кролик) вирусы құрылғыларға жұғып, жүйе жұмысын төмендетті.
- **Компьютерлік вирус** – ақпараттың жойылуының бірден-бір себепкері.
- **Компьютерлік вирус** – компьютерді зақымдап, қате мәліметімен артық мөлшерде морфи қабылдаған емделушінің өліміне әкелді.
- **Компьютерлік вирус** – мекеме, өндіріс жұмысын **ТОҚТАТТЫ.**

Компьютерлік вирус - өздігінен көбеюге қабілетті арнайы програмалар

Вирус - У

Компьютерлік

- *Арнайы жазылған шағын программа.*
- *Ол компьютердегі оған қатынасы бар ақпаратты бұрмалайды;*
- *жояды;*
- *өзін басқа программаға тіркейді.*

Биологиялық

- *Өздігінен пайда болған генетикалық құрылымдар.*
- *Басқа жасушаның генетикалық бағдарламасын өзгертуге қабілетті.*

Түрлері

Компьютерлік

Зақымдалған программаны іске қосқанда активтенеді.

- ✓ Резиденттік – өзін жедел жадқа көшіреді, біраз уақыт бойы білінбейді.
- ✓ Резиденттік емес- өзін жедел жадқа жазбайды, алдымен вирус – программа, іске қосылады.

Биологиялық

- ✓ А, В, С – бауыр ұлпасын зақымдайды;
- ✓ ВИЧ – ақ қан түйіршігі – лимфоцитті зақымдайды.

Таралу жолдары

Компьютерлік вирустар

- ✓ Дискеттер;
- ✓ Флешкалар;
- ✓ Лазерлік дискілер;
- ✓ Компьютерлік желілер;

Спид - ВИЧ вирусы

- ✓ Инемен дәрі жіберу;
- ✓ Жыныстық жолмен;

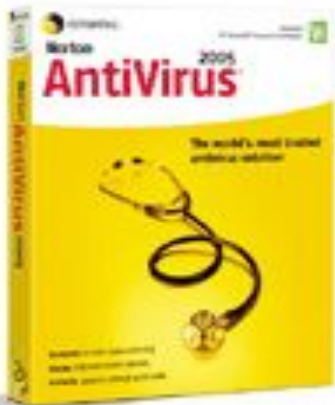
Пайда болу белгілері

Компьютерлік вирустар

- ✓ Программа дұрыс жұмыс жасамайды немесе жұмысын тоқтатады;
- ✓ Экранда бөгде хабарламалар, символдар шығуы;
- ✓ Компьютердің баяу жұмыс істеуі;
- ✓ Кейбір файлдардың бұзылуы;
- ✓ Жиі тұрып қалулар, жаңылысулар.

Спид- ВИЧ вирусы

- ✓ Тез арада арықтау;
- ✓ Қалтырау;
- ✓ Температураның көтерілуі;
- ✓ Оңай суық тию;

Сақтану

Компьютерлік вирустар

- ✓ Профилактикалық алдын-алу шаралары:
  1. Ақпаратты архивтеу;
  2. “Пираттық” (ұрлық) программаларды қолданбау;
  3. Дискеттерді вирусқа тексеру;
  4. Үнемі компьютерді вирусқа тексеру;
  5. Антивирусты ұдайы жаңарту.

Спид- ВИЧ вирусы

- ✓ Жаман әдеттен аулақ болу;
- ✓ Жеке бас гигиенасын сақтау;
- ✓ Салауатты өмір сүру.

Компьютерлік вирус

Биологиялық вирус

Ұқсастығы

- Вируспен зақымданудың айқын белгілері бар.
- Вирусқа қарсы профилактикалық жолдар бар.
- Қарсы күрес жүргізудің жолдары бар.

Айырмашылығы

- Адам ағзасына қарағанда компьютер вирусқа қарсы тұра алады.
- Биологиялық вирус ағзаға іздер қалдырады.
- Биологиялық вирустың емі ұзаққа созылады, кейде вирус табылмайды.

Мекендеу ортасына қарай вирус түрлері

- ❖ **Жүктейтін** – компьютердің бастапқы жүктеу программасын зақымдайды, компьютерді жүктегенде іске қосылады.
- ❖ **Файлдық** - .COM, .EXE кеңейтілулері бар файлдарға кіріп алады, басқа типтерінде көбею қабілетін жоғалтады.
- ❖ **Жүктейтін-файлдық** - файлды, дисклердің жүктейтін секторларын да зақымдайды.
- ❖ **Драйверлік** – компьютер құрылғыларының драйверлерін зақымдайды
- ❖ **Желілік** - ондаған, жүздеген мың компьютерлерді біріктіретін желілерде тарайды.

Kaspersky
Анти-Спам

АНТИВИРУС

Топтары

- Қауіпсіз – компьютер жұмысына бөгет жасамайды, бірақ жедел жадта бос орын көлемін азайтады;
- Қауіпті - компьютер жұмысының әртүрлі кедергілер тудырады;
- Өте қауіпті - программаның жоғалуын, деректердің жойылуын, дискідегі ақпараттың өшіп кетуін тудырады.

Типтері

- Детектор - программалар;
- Полифаг - программалар;
- Ревизор – программалар;

Кең тараған антивирустық программалар

Вирусқа қарсы -
5.0

Антивирус Касперский 7.0 6.06.0

Kaspersky Internet Security 7.0
Kaspersky Open Space Security

Вирусқа, ұрлыққа қарсы - Антивирус Касперский Mobile;

Хакерлерге қарсы - Kaspersky Internet Security 7.0;

Спамға қарсы - Kaspersky® Anti-Spam 3.0;

1980 жылы **Евгений Касперский** ашты.
Ресейде «Касперский лабораториясы» бар
компаниясында - 600 жоғары дәрежелі мамандар жұмыс
жасайды. 31 жыл болды. 500 компаниясы 60
мемлекетте орналасқан.

KAV

Dr.WEB

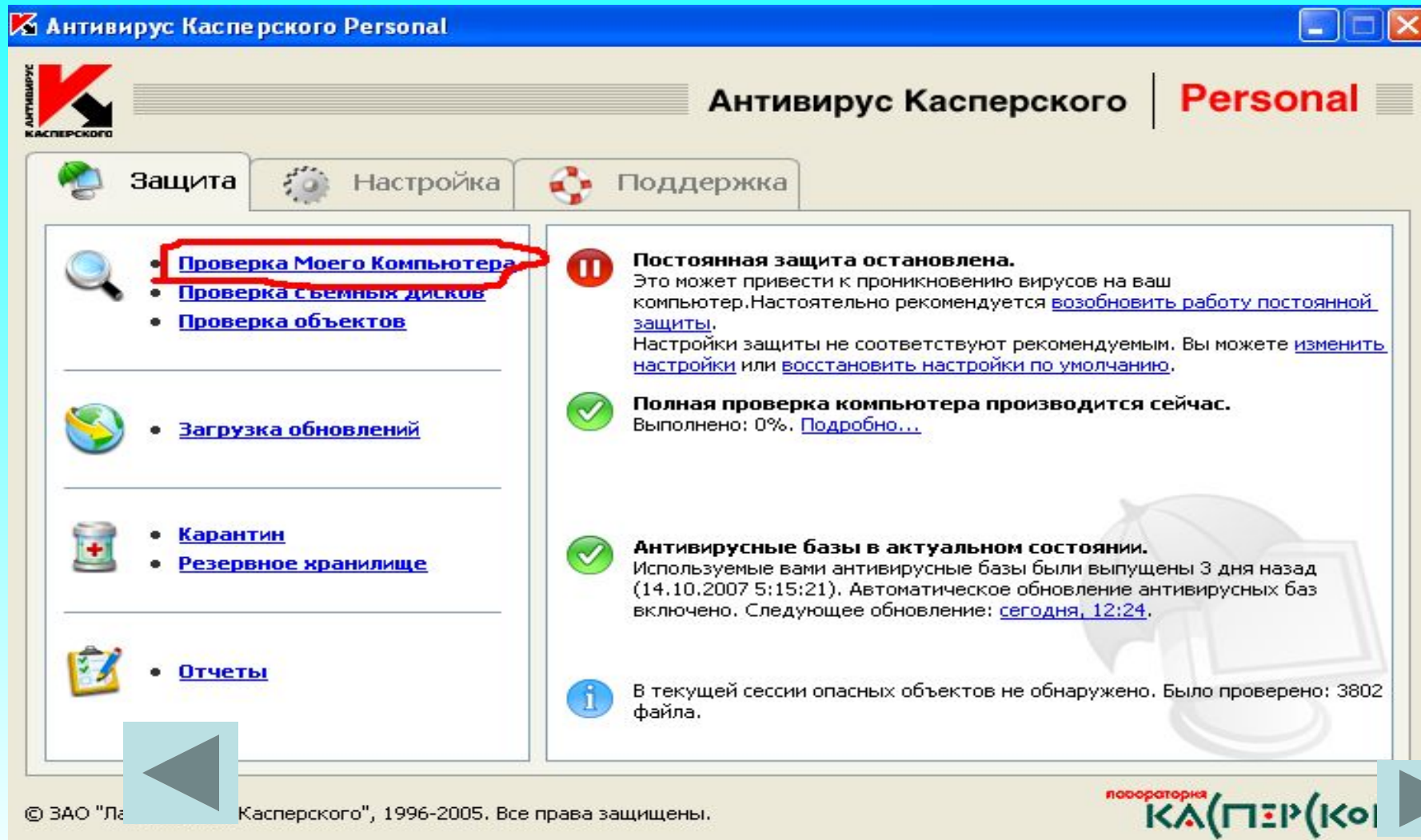

Norton

Avast

Компьютерді вирустан толық тексеру

Антивирус Касперского Personal

Антивирус Касперского | Personal

Защита | Настройка | Поддержка

- **Проверка Моего Компьютера**
- [Проверка съемных дисков](#)
- [Проверка объектов](#)

- [Загрузка обновлений](#)

- [Карантин](#)
- [Резервное хранилище](#)

- [Отчеты](#)

Постоянная защита остановлена.
Это может привести к проникновению вирусов на ваш компьютер. Настоятельно рекомендуется [возобновить работу постоянной защиты](#).
Настройки защиты не соответствуют рекомендуемым. Вы можете [изменить настройки](#) или [восстановить настройки по умолчанию](#).

Полная проверка компьютера производится сейчас.
Выполнено: 0%. [Подробнее...](#)

Антивирусные базы в актуальном состоянии.
Используемые вами антивирусные базы были выпущены 3 дня назад (14.10.2007 5:15:21). Автоматическое обновление антивирусных баз включено. Следующее обновление: [сегодня, 12:24](#).

В текущей сессии опасных объектов не обнаружено. Было проверено: 3802 файла.

© ЗАО "Лаборатория Касперского", 1996-2005. Все права защищены.

лаборатория **КАСПЕРСКО**

Вирустың табылуын хабарлау

avast! - Предупреждение

Обнаружен вирус!

Не беспокойтесь. Попробуйте следовать нашим советам и ссылкам. Если компьютер является частью локальной сети, отсоедините сетевую кабель, чтобы избежать дальнейшего распространения вируса.

Имя файла: C:\System Volume Information_restore{CE6FBCF1-C0DB-4108-99A...
Имя вируса: Win32:Brontok [Wm] [Дополнительно...](#)
Тип вируса: Вирус/Червь
Версия VPS: 0606-3, 09.02.2006

Возможные действия

[Переименовать...](#) [Удалить...](#) [Лечить...](#) [В Хранилище](#)

Рекомендованное действие: Переместить в хранилище

Выполнить действия

[Ничего не делать](#) Справка: если нажмете кнопку "Ничего не делать", malware НЕ будет активировано.

[Запланировать сканирование во время начальной загрузки...](#)

<http://www.avast.com> [Заполните сообщение о вирусе на нашем сайте, чтобы помочь нам улучшить avast!...](#)

avast! - Предупреждение

Обнаружен троян!

Не беспокойтесь. Попробуйте следовать нашим советам и ссылкам.

Имя файла: C:\System Volume Information_restore{E0210AA3-A0D0-4A11-A36...
Имя вируса: Win32:Dbrg [Trj] [Дополнительно...](#)
Тип вируса: Троян
Версия VPS: 0606-3, 09.02.2006

Возможные действия

[Переименовать...](#) [Удалить...](#) [В Хранилище](#)

Рекомендованное действие: Переместить в хранилище

Выполнить действия

[Ничего не делать](#) Справка: если нажмете кнопку "Ничего не делать", malware НЕ будет активировано.

[Запланировать сканирование во время начальной загрузки...](#)

<http://www.avast.com> [Заполните сообщение о вирусе на нашем сайте, чтобы помочь нам улучшить avast!...](#)

Ақпаратты сығу дегеніміз – файлдағы информацияның сақтау жадының көлемінің кішіреюіне әкелетін өзгерту процесі

АРХИВТЕУ программалары

Файлды
архивтік файлға
жазу процесі
архивтеу деп
аталады

Архивтен
шығару
дегеніміз –
файлды
архивтен алу

Буып – түйілген файл
архив деп аталады

Көптомдық
архивтер –
бірнеше
бөліктен
тұратын
архивтер.

Архиватор программалар

WinRar

WinZip

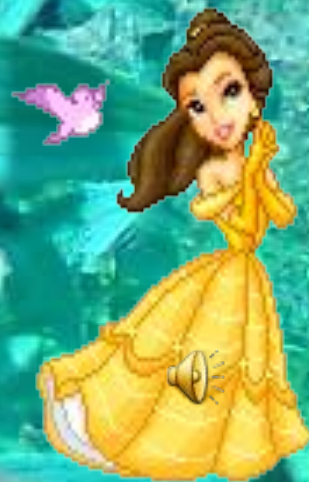
Serzimy sami

GetBirdCards.com

Чарлз Бэббидж машинасында неліктен вирус болған жоқ?

Сергіту сәті

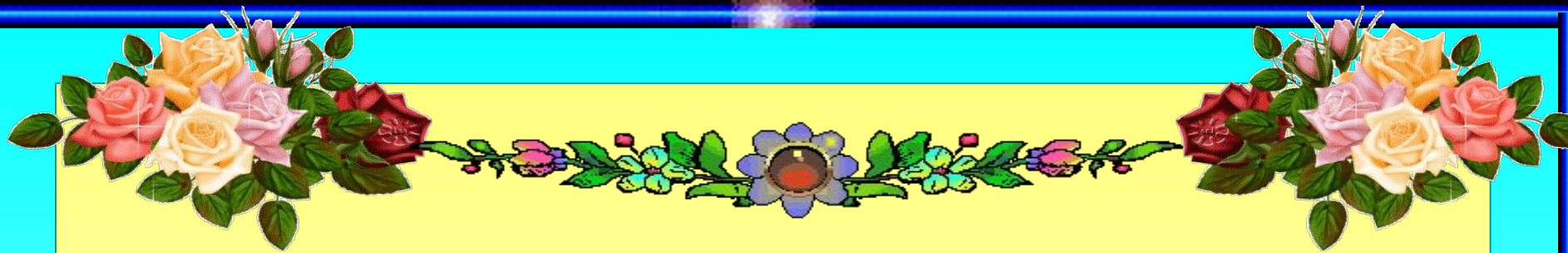
**Бір адам ғана жұмыс жасайтын
компьютер неге дербес компьютер деп
аталады ?**

Сергіту сәті

**Файлды архивтен алу - архивтен шығару
деп аталады ма?**

Сергіту сәті

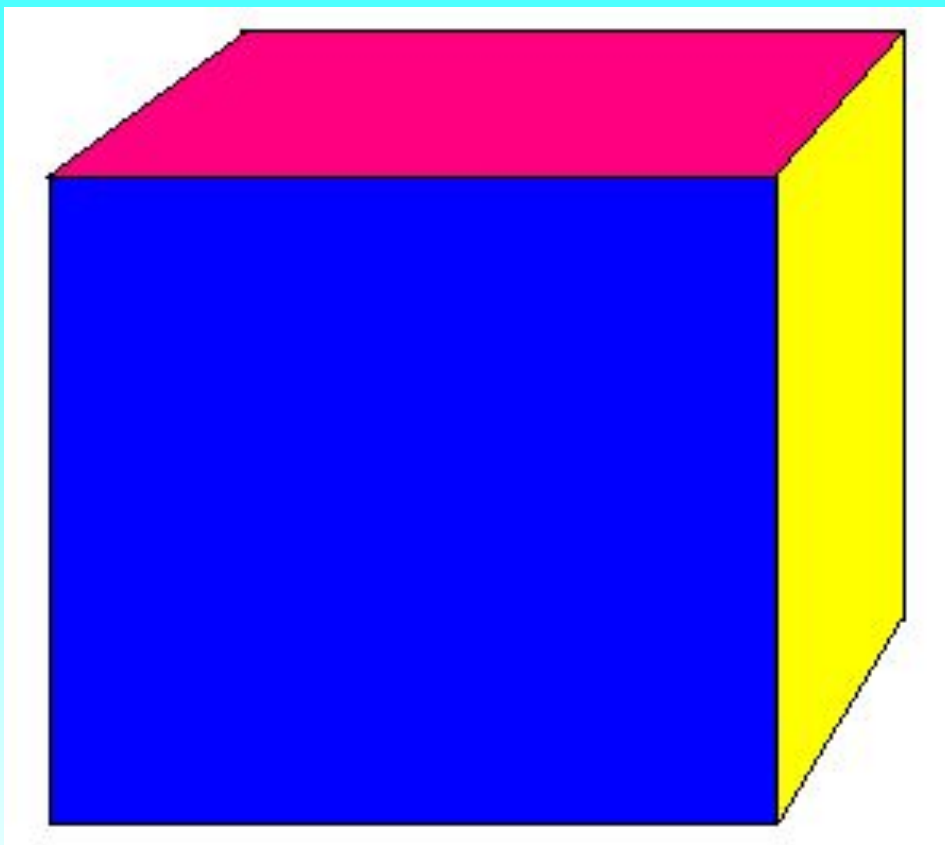
Сабакты қорытындылау

Кубизм әдісі

Кубик лақтыру

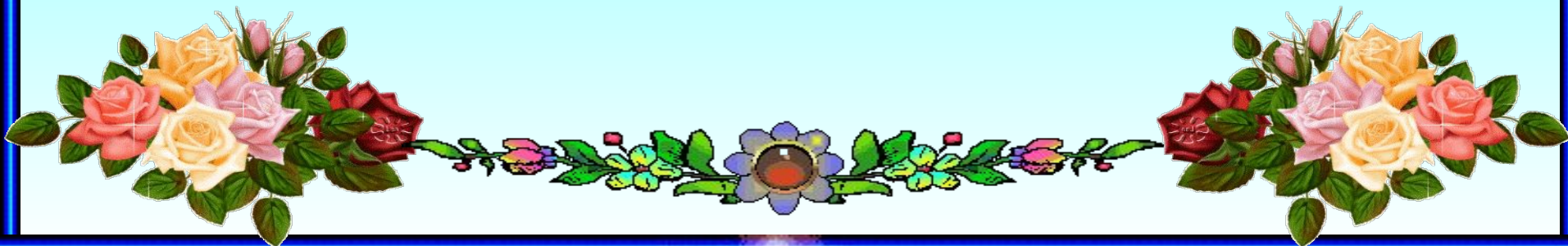

Кубик лақтыру

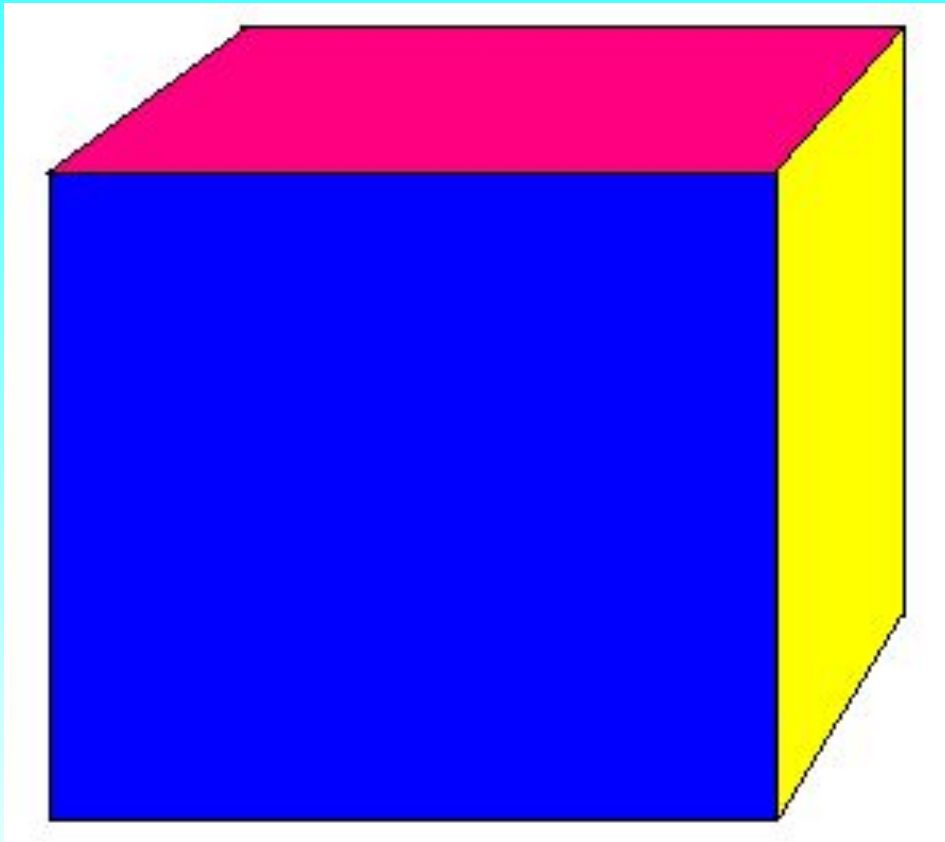

**Компьютерлік
вирус дегеніміз не?**

Кубик лақтыру

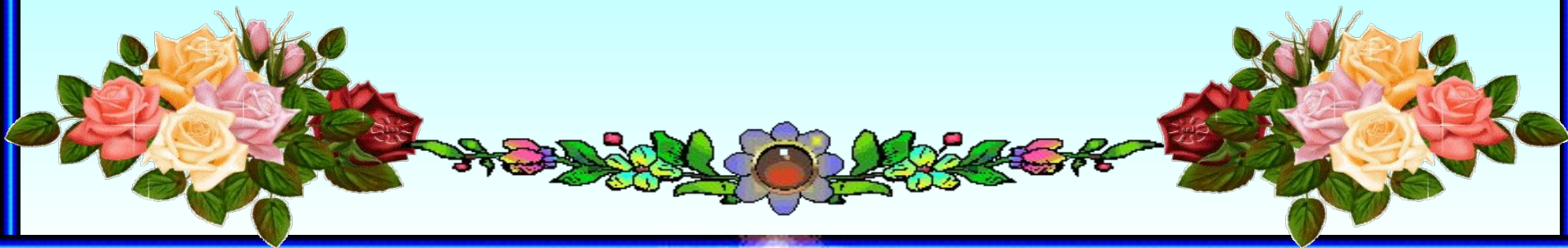

Кубик лақтыру

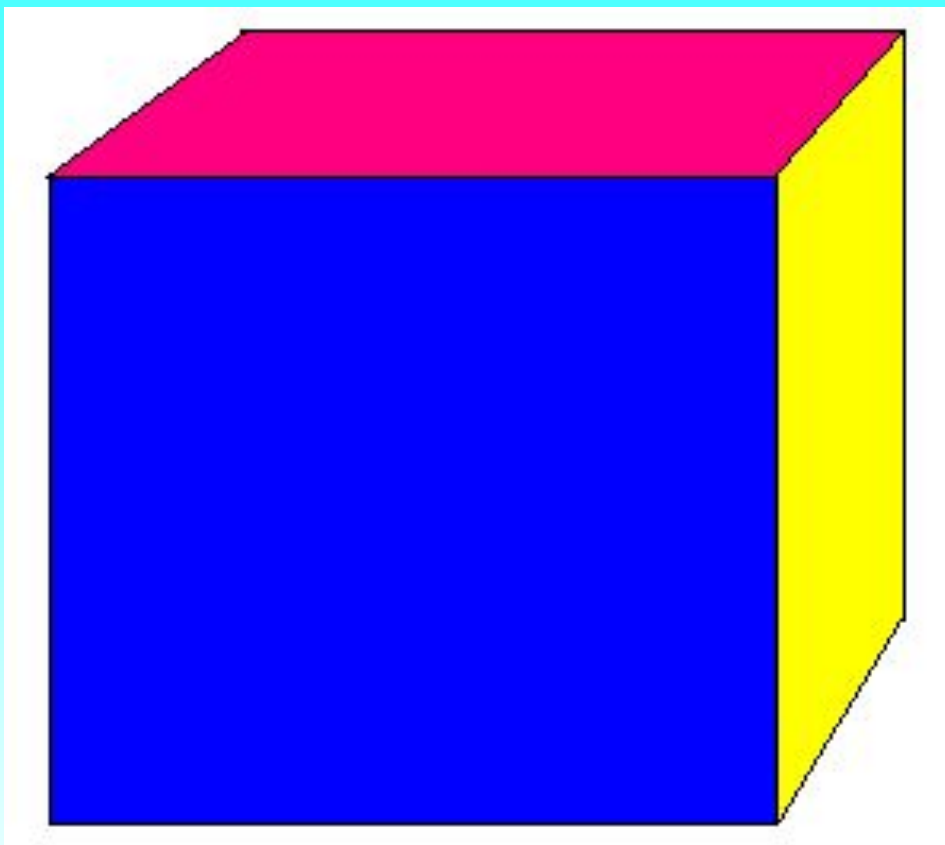

**Мекендеу
ортасына қарау
вирустар қалай
бөлінеді?**

Кубик лақтыру

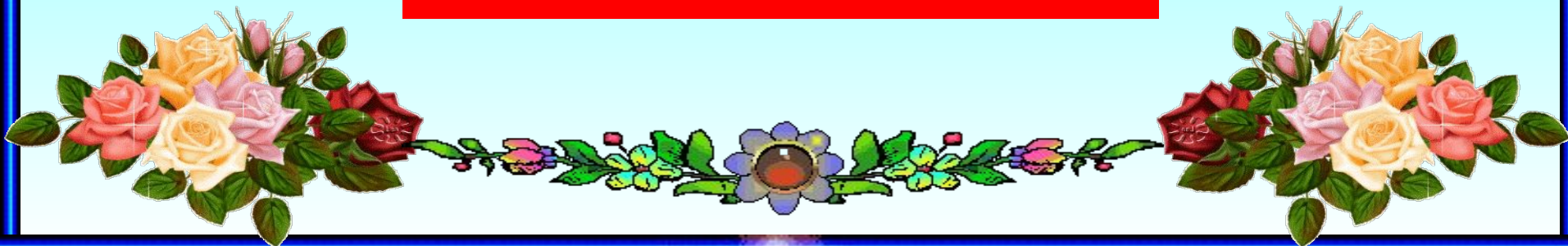

Кубик лақтыру

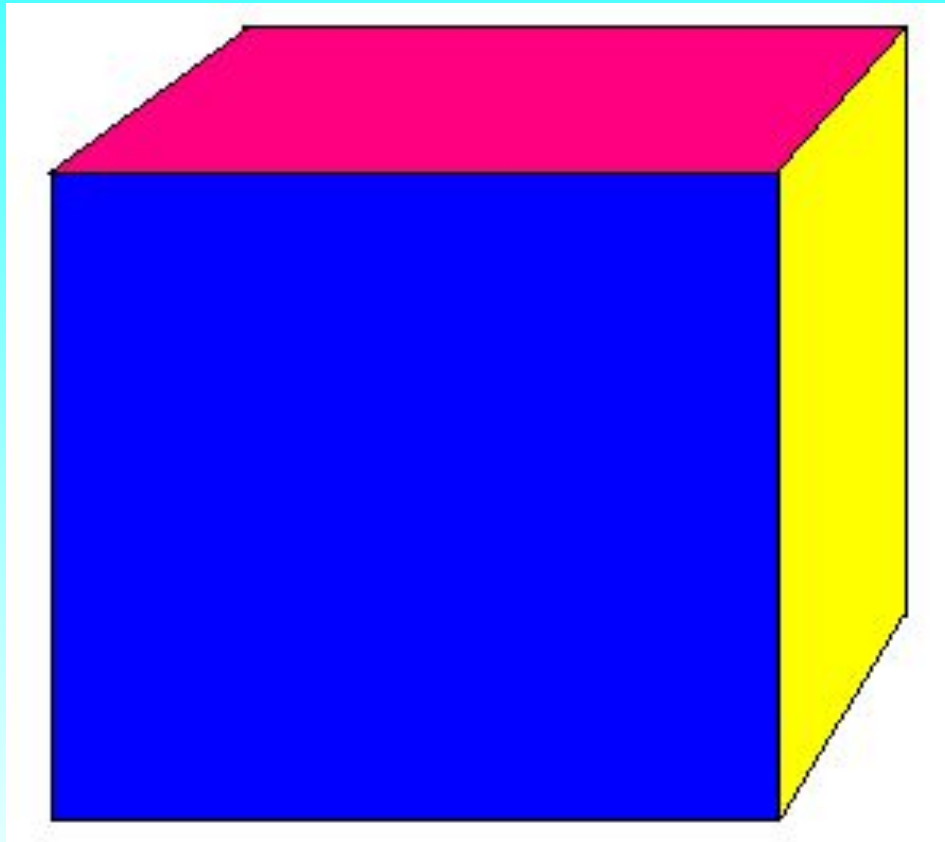

**Архиватор -
программаларды
атаңыз?**

Кубик лақтыру

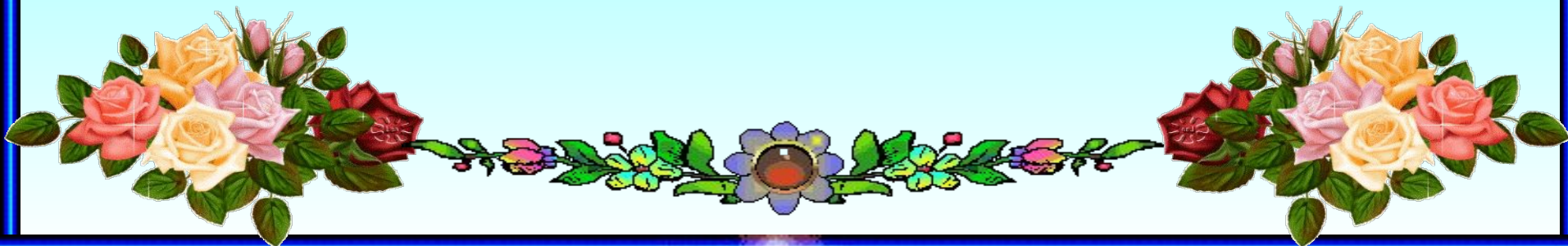

Кубик лақтыру

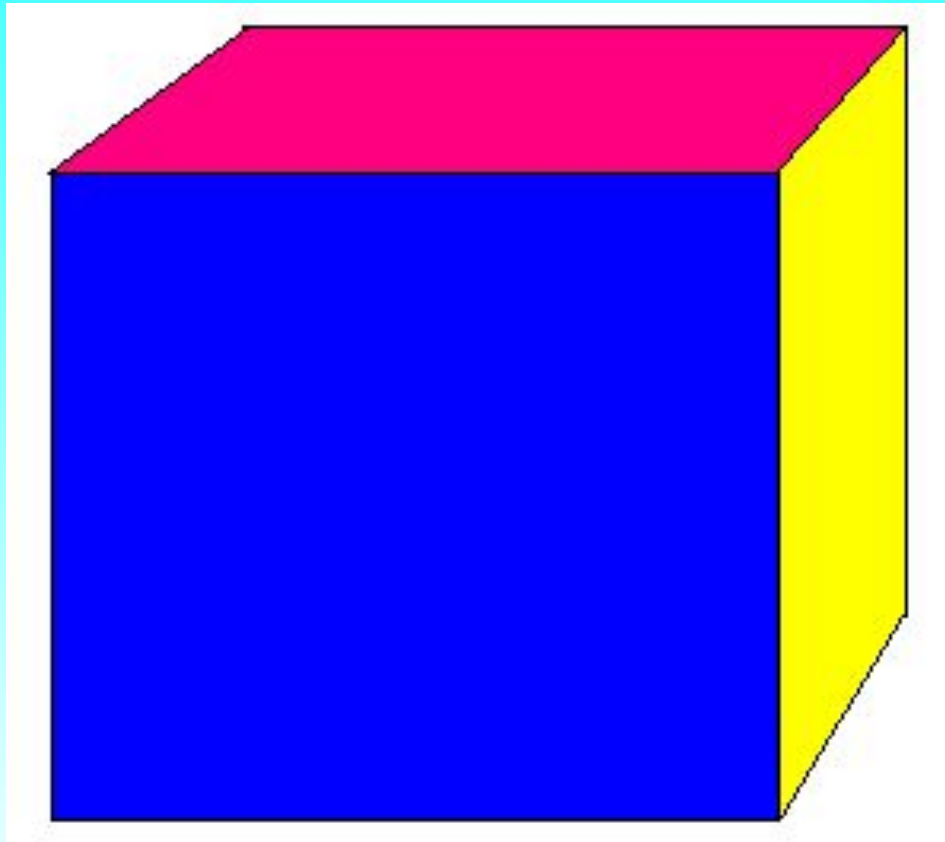

**Архивтен
шығару
дегеніміз не?**

Кубик лақтыру

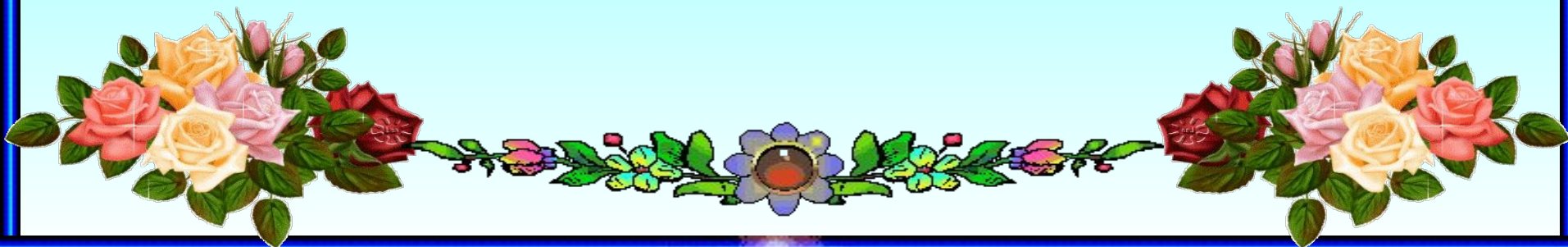

Кубик лақтыру

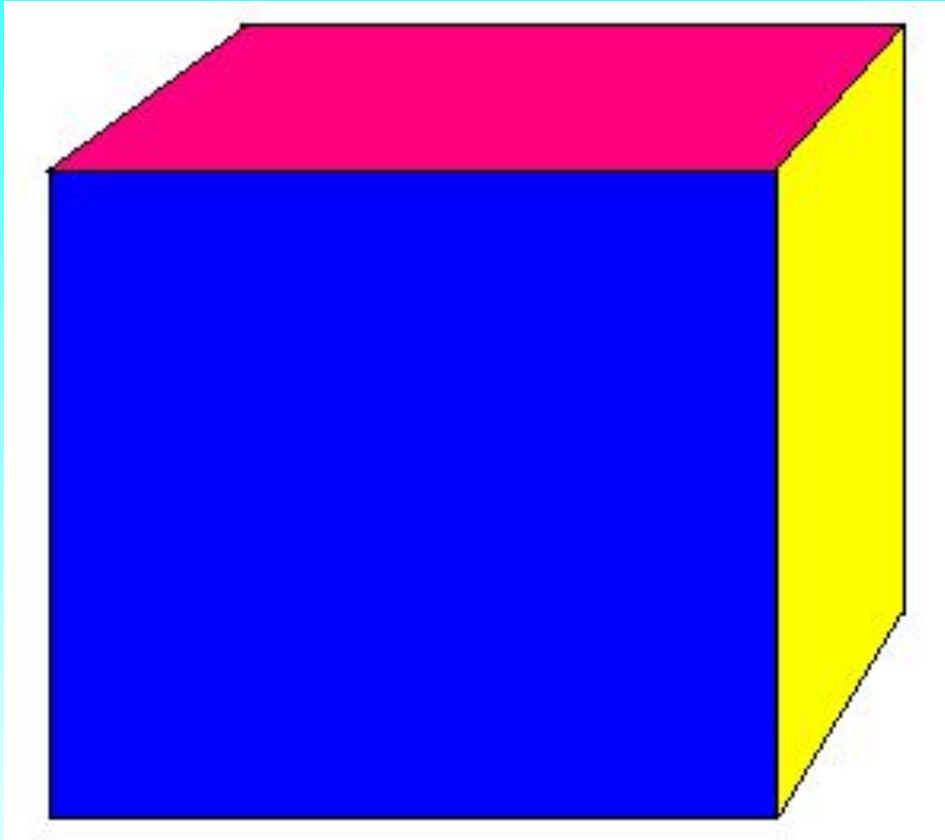

**Архивтеу
дегеніміз не?**

Кубик лақтыру

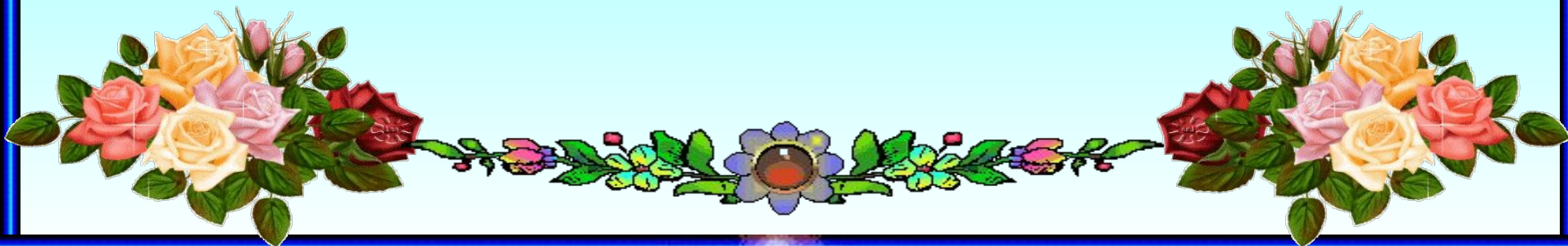

Кубик лақтыру

**Архив
дегеніміз не?**

**Адасқан терминді
табыңыз**

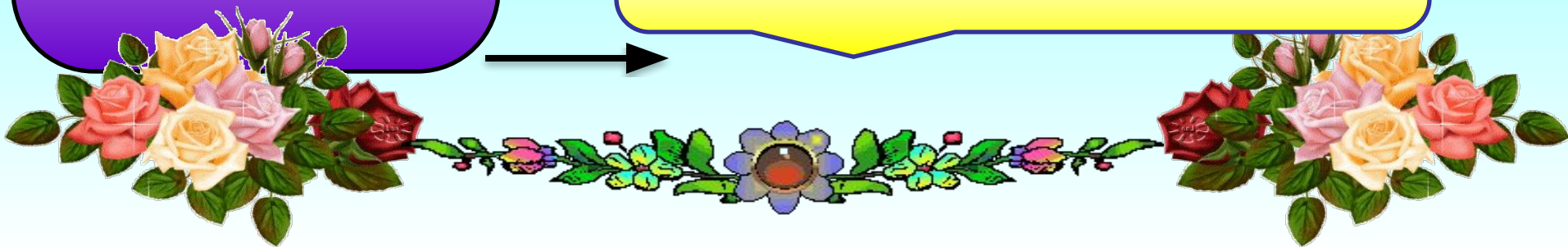

**Вирусқа
қарсы
программал
ар**

Текдетор

Фаглино

Вирезор

§5.5. §5.6.
ОКЫШ КЕЛҮ